

AZTERKETARAKO

ANTON GUZURRETXE

(A. Zubikarai)

AZTERTU-BEARRA

Euskereak, gaur egun bizi dauan, iriotza mugarbonate daroan larrialdia, gauza nabaria da. Euskal elertiarena, ez da txikiago; gaur arte bizitasun andirik euki ez ba dau, gaur, txikiagoak ez diran: beste korapillo eta eztabaidetan sartuta dago eta. Euskal elertiak bizi dituan prolemetatik garrantzi eza dai

Gauza jakiña da idazleak daukeen kritikearen bearra euren lanak berriakurri eta jokera zuzendu, bideratu, edo-ta baieztatzeko. Ira be, sarritan kritika lanak gura izaten doguz irakurri, idazlan bat eskuratu edo erosi orduko. A u onela izanik, uste izaten dana baño geiago epeltzen ditu irakurle eta idazleek kritikakik ez onek. Arek liburuak erosi eta irakurteko, eta onek idaztiak obetotuten aalegintzeko.

Euskal olertian orrela ba da, zer esanik be ez dago gura euskalian, azken aldiotan ain bastertuta dagoan gure Bizkaiera onetan, zer izango danari buruz.

Orrela ba, baimenduenan izan ez arren, eta lan obeagoak argitaratzen ez diran bitartean, Bizkaitar irakurle eta idazleei laguntza apur bat eskeintzera ausartzen nez oraingo onetan. Bearbada, ausartze lar izango da batzuen ustez, baña nire elburua ez da andi gura-koa. Idazti au irakurteak, berton aztertzen dan eleberria irakurtera norbait eragiten ba dau, betetu da osoan nere elburua.

* * *

ZUBIKARAI

Ez dot uste idazle onen aur bearrizana dagoanik,

oso ezaguna da, ezagunik ba dago, bizkaierazko elerti munduan eta. Nork ez ditu irakurri bein baño izan ez arren, aren, DEIAN ia egunero argitaratzen diran idaz

edo sariketari batera aurkeztutako aren idazlanen bat? Ori ta guzti be, zer edo zer esango dogu Zubikaraiaren bizitza eta lanari buruz. Ondarroan jaiio 1914.urtean. Jaiozleku onek, zer ikusi andia dauka bere idatz eginkizunetan, erabilten dituan gaietetik ugariena, ilsasoa, eta itsastarrak osotzen dabena bai da, eta bere izkuntzan Ondarruko jokera batzuk igarten bai dira. Bestalde «Itxasertz» eta «Ondarzubiri» berak erabillitako izenordetariko batzuk be Ondarrrurantz begira dagoz. Elertiko arlorik geienetan ibilli da lanean.

Gaztetarik asi 1937.urtean sortutako «Eguna» aldizkariaren zuzendari ordezkari lez, gero, euskal antzerkia bizkortuteko asmotan ainbat lan egin ondoren, olertia be landu, gaurago eleberri, ipuin eta kazetaritzaren munduan, ekinen jarraitzeko. Orain ikusiko dogun idazlana, eleberri bat da. Jakiña danez, eleberria, jenerorik txiroenatarikoa da euskal elertian, orregaitik, geiago barik, txalogarria da berez Zubikaraiak euskal eleberriaren (batez be bizkaierazkoaren) alde, azken denboraldiotan egiten diarduan lana. Asko dira izenburu eta altzatutako sariak: Bale denporak, Lañoak Mundaka'n, Mon-Daka, Esan eta esango, Ira usaña...

«Anton Guzurretxe» be, 1979.urteko Txomin Agirre saria irabazitakoa da.

* * *

ELEBERRIA

Lenen aldiko urreratze baten, eta kasu onetan egin oi dan legez, mami eta azalaren arteko bereizketea egingo dogu, kontatzen dana eta kontatze orretarako ari diran bideen artekoa alegia.

* * *

ADIERAZIA

Gai nagusi bi bereiztuko neukez nik «Anton Guzurretxe»n. Norkien eginkizun eta gora be osotzen dabene egilleak asma-tutako ari, edo trama, aide baten, eta gizaldi onen asieran Ondarruko kaia, etxe, eta gizadi artean ikusi eta arnasatzen ziran oitura, bizitza eta ingurua bestean.

* * *

ARIA

Argumentoa gitxi gora beera auxe da. Anton, bere gazte aroan inork nundik ez ekiala, Ondarrura

JAZORIKOAK

(2n'etik dator)

naz; eliztarrentzat, barriz, kaltegarria. Aiztoaz kendu dot oraintxe, orri guztia ez kentzearen. («Hay que mojarse» be egin bear da).

Edozelan be H dala edo ez dala, aurten igaz baiño 4.110 peseta gutxiago batu dira gure elizan.

Egia esan, zabalkunde-orriak aurten H ta guzti etorri ezkeron, abade batzuek igaz baino geiago batuko zala uste izan dabe urtean (cosas veredes, edo argiango ulertzeko, maiora videbitis). Geiago batu ba'da, barriz, askoz obeto; baiña ez H-zaleak geiago emongo ebelako, kalean ez da orretarako diru-batzerik egiten-eta. A la bai?

MUGARRA